

FEN LİSESİ ÖĞRETMENLERİNİN TEOG VE LGS SİSTEMLERİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

Ferhat Karakaya¹, Aynur Elif Bulut², Mehmet Yılmaz³

Öz

Eğitim sistemi içerisinde yer alan kademelerde geçişler büyük oranda merkezi sınavlarla yapılmaktadır. Merkezi sınav sistemindeki değişikliklerin eğitimin paydaşları olan öğrenci, öğretmen ve veliler açısından değerlendirilmesi, sistemin işleyişi açısından önemlidir. Fen liseleri, bilimsel düşünme becerilerinin kazandırılmasının öncelikli amaç olduğu ve merkezi sınavlarda akademik başarıları yüksek öğrencilerin tercih sıralamalarında ilk sırada yer alan okullardır. Bu nedenle fen lisesinde görev yapan öğretmenlerin merkezi sınavlara yönelik görüşlerinin belirlenmesi alanyazına katkı sağlayacaktır. Bu araştırmada, Türkiye’de liselere geçişte ortaokul öğrencilerinin girmiş olduğu son iki sınav sistemi olan TEOG (Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş) ve LGS (Liselere Geçiş Sınavı) sistemleri hakkında fen lisesinde görev yapan öğretmenlerin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Durum çalışmasının kullanıldığı araştırma, 2018-2019 eğitim öğretim yılında gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubu, fen lisesinde görev yapan farklı branşlardaki 25 öğretmenden oluşmaktadır. Veriler, araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Araştırma sonucunda; TEOG’dan LGS’ye geçiş yaşandıktan sonra öğrencilerin akademik yaklaşımları, sınav kaygıları, öğretim süreci ve ölçme-değerlendirmeye yönelik farklılıkların olduğu belirlenmiştir. Ayrıca TEOG ve LGS’nin soru tarzı, kolaylık-zorluk, akademik bilgi düzeyi ve hayatla ilişkisi açısından farklılıklara sahip olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: LGS; merkezi sınavlar; öğretmen görüşleri; TEOG

OPINION OF THE SCIENCE HIGH SCHOOL TEACHERS ABOUT TEOG AND LGS SYSTEMS

Abstract

Transitions in the levels within the education system are mostly made through centralized examinations. Evaluation of the changes in the central examination system for students, teachers and parents who are the stakeholders of education is important for the functioning of the system. Science high schools are the primary schools in which students gain high academic achievement in the central exams where scientific thinking skills are the primary objective. For this reason, determining the opinions of teachers working in science high schools for

¹ Yozgat Bozok Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Matematik ve Fen Bilimleri Bölümü, ferhatk26@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-5448-2226>.

² T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Ankara Fen Lisesi, aynurelifkecec@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-8408-8155>.

³ Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Matematik ve Fen Bilimleri Bölümü, myilmaz@gazi.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-6700-6579>.

central exams will contribute to the literature. In this study, Turkey where has entered the transition in middle school students to high school last two examination system which TEOG (Transition to secondary education from basic education) and LGS (Entrance Exam for High Schools) in science high schools about the system is intended to determine the tasks that teachers' opinions. The case study was conducted in the 2018-2019 academic year. The study group consisted of 25 teachers working in different branches of science high school. As data collection technique semi-structured interview form prepared by the researchers. As conclusion; after the transition from TEOG to LGS, it was determined that there were differences in students' academic approaches, exam anxiety, teaching process and assessment. In addition, it was found that TEOG and LGS had differences in terms of question style, difficulty level, academic knowledge level and relation to life.

Keywords: LGS; central examination; teacher opinion; TEOG

GİRİŞ

Bilim ve teknoloji yaşanan gelişmeler, küreselleşme ve hızlı nüfus artışı ülkelerin siyaset, politika, enerji üretim alanlarında olduğu gibi eğitim politikalarında da değişimlere neden olmuştur. Artık sıradan eğitim politikaları, gerek ulusal gerekse uluslararası beklentilere cevap veremez hale gelmiştir. Günümüz Dünyasında öğrencilere bilginin hazır olarak verilmesi değil, bilgiye ulaşım yollarının öğretilmesi gerekmektedir (Korkmaz ve Şahin, 2019). Ülkenin ihtiyaçlarını anlayan ve yaşanan sorunlara çözüm üretebilecek nitelikli bireylerin yetiştirilmesi, eğitim politikalarının felsefesini oluşturmaktadır. Bu felsefe, eğitim programları (Şenel ve Gençoğlu, 2011), ölçme-değerlendirme yaklaşımları (Karacaoğlu, 2014) ve eğitim sistemi içerisindeki kademeler arası geçişlerde farklılaşmayı beraberinde getirmiştir. Özdemir ve Arslangiray'a göre (2017), bir ülkede eğitim felsefesi oluştukça bu felsefeyi benimseyen okullara yönelik giriş sınavları ortaya çıkmaktadır. Eğitim sistemleri incelendiğinde, özellikle ilköğretimden ortaöğretime geçiş süresince dünyada farklı uygulamaların geliştirildiği belirlenmiştir (Çelik, 2011; Demir ve Yılmaz, 2019; Karsten, Visscher ve De Jong, 2001; Özkan ve Karataş, 2016; Uğur, 2016). Dünya genelinde merkezi sınav sonuçlarıyla ortaöğretim kurumlarına öğrenci seçimleri, en çok tercih edilen yöntem olarak görülmektedir (Çelik, Boz, Arkan ve Toklucu, 2017; Demir ve Yılmaz, 2019). Yapılan merkezi sınavlarla, öğrencilerin ortaöğretim kurumlarına yerleşmeleri başta olmak üzere bireylerin okul başarı düzeylerinin belirlenmesi gerçekleştirilmektedir (Buldur ve Acar, 2019; Greene, 2011). Öğrencilerin ilgi alanları ve yetenekleri doğrultusunda mesleğe, iş hayatına ve yükseköğretime hazırlamayı genel amaç edinmiş ortaöğretim kurumlarına, öğrenci seçilmesi üzerine ülkemizde uzun yıllardır sınavlar yapılmaktadır (Yılmaz, Çimen, Karakaya ve Kılıçaslan, 2019).

Türkiye'nin günümüz eğitim sistemi incelendiğinde, eğitimin farklı kademelerindeki geçişler merkezi sınavlarla yapılmaktadır (Karakaya, Arık, Çimen ve Yılmaz, 2019). Kösterelioğlu ve Bayar'a göre (2014), toplumun ihtiyaçları ve beklentileri, farklı kademeler arası geçişte uygulanan sınavlarda da değişikliklerin yaşanmasını zorunlu hale getirmektedir. Nitekim Türkiye'de 1997 yılından günümüze kadar ilköğretimden ortaöğretime geçişte beş farklı sistemin uygulandığı belirlenmiştir. 1997-2019 yılları arasında Türkiye'de ilköğretimden ortaöğretime geçişte uygulanan merkezi sınav sistemlerine ilişkin bilgiler Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. 1997-2019 yılları arasında Türkiye’de uygulanan merkezi sınavlar

Sınavın adı	Uygulandığı yıllar
Liselere Giriş Sistemi (LGS)	1997-2004
Ortaöğretim Kurumları Seçme ve Yerleştirme Sınavı (OKS)	2005-2008
Seviye Belirleme Sınavları (SBS)	2009-2013
Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sistemi (TEOG)	2014-2017
Sınavla Öğrenci Alacak Ortaöğretim Kurumlarına İlişkin Merkezi Sınav (LGS)	2018-.....

Tablo 1 incelendiğinde Türkiye’de farklı zaman dilimlerinde ilköğretimden ortaöğretime geçişle ilgili merkezi sınavların değiştiği görülmektedir. Merkezi sınav sistemindeki değişikliklerin eğitimin paydaşları olan öğrenci, öğretmen ve veliler açısından değerlendirilmesi sistemin işleyişi açısından önemlidir. Ayrıca merkezi sınavlar, eğitim kurumlarının başarılarının değerlendirilmesi ve okulların kuruluş amacına uygun olarak kendi grup ya da kategorisinde sıralamalarının belirlenmesi için kullanılabilir (Bilen, Hotaman, Aşkın ve Büyüklü, 2014). Bu nedenle eğitim paydaşlarından elde edilecek her bir görüş sistemde aksayan ve güçlü yönlerinin belirlenmesini sağlayacaktır.

Konu ile ilgili alanyazın incelendiğinde farklı çalışmaların olduğu belirlenmiştir. Demir ve Yılmaz (2019) tarafından yapılan araştırmada, veli görüşlerine göre LGS sisteminin olumlu ve olumsuz yönlerinin olduğu belirlenmiştir. Araştırma sonucunda, velilerin adrese dayalı sistem Beklentilerin karşılanması konularında olumsuz, ancak mazeret sınavlarının olması, okul başarı puanının sınavla eklenmesi gibi konularda olumlu görüşlerinin olduğu belirlenmiştir (Demir ve Yılmaz, 2019). Eroğlu ve Özbek (2017) yaptıkları araştırmada, TEOG sınavının kaldırılmasına yönelik öğretmen görüşlerini belirlemişlerdir. Araştırma sonucunda, TEOG sınavının seçici olmaması, sınavsız eğitim sistem istekleri nedeniyle öğretmenlerin sınavın kaldırılmasına yönelik olumlu görüşlerinin olduğu belirlenmiştir. Ancak araştırmada, yeni sistemin belirsizliği ve öğrenci kaynaklı nedenlerden dolayı endişelerinin olduğu tespit edilmiştir (Eroğlu ve Özbek, 2017). Karakaya, Arık, Çimen ve Yılmaz (2019) yaptıkları araştırmada, Türkiye’deki merkezi sınavlara yönelik öğretmen görüşlerini çeşitli değişkenlere göre incelemişlerdir. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin merkezi sınavlara yönelik görüşlerinin cinsiyet, eğitim düzeyi, kitap yazarlığı ve çalışılan kurum değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermediği ancak branşa değişkenine göre ise farklılık olduğu belirlenmiştir. Korkmaz ve Şahin (2019) yaptıkları araştırmada, liselere kayıt sistemi hakkında öğretmen görüşlerini incelemişlerdir. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin sistem hakkında olumlu ve olumsuz görüşlerinin olduğu belirlenmiştir. Kuzu, Kuzu ve Gelbal (2019) tarafından yapılan araştırmada, öğrenci, öğretmen, veli ve öğretmen velilerin görüşlerine göre TEOG ve LGS sistemlerini karşılaştırılmış ve farklar ortaya konulmuştur. Yılmaz, Çimen, Karakaya ve Kılıçaslan (2019) tarafından yapılan araştırmada, sekizinci sınıf öğrencilerinin görüşlerine göre TEOG ve LGS arasında farklılıkların belirlenmesi amaçlanmıştır. Taşkın ve Aksoy (2018) yaptıkları araştırmada, TEOG sınavı ışığında öğrenci ve öğretmen görüşlerine ortaöğretime geçiş sınavlarından beklentileri belirlemişlerdir. Araştırma sonucunda, TEOG’ta uygulanan mazeret sınavları, kendi okullarında sınav ve merkezi sınav sonuçlarının yazılı sınav olarak değerlendirilmesinin öğretmenler tarafından olumlu görüldüğü ifade edilmiştir (Taşkın ve Aksoy, 2018).

Türkiye’de Fen Liseleri, ülkenin ihtiyaç duyduğu araştırma, buluş ve proje odaklı çalışma disiplinine sahip, yeni teknolojik uygulamalara hızla uyum sağlayarak bilgi üretebilen öğrencilerin yetiştirilmesinde öncülük eden okulların başında gelir (Türk, 2018). Bir başka ifadeyle fen liseleri,

bilimsel düşünme becerilerinin kazandırılmasının öncelikli amaç olduğu ve merkezi sınavlarda akademik başarıları yüksek öğrencilerin tercih sıralamalarında ilk sırada yer alan okullardır (Günbayı, Yücedağ ve Yücel, 2015). Bu nedenle fen lisesinde görev yapan öğretmenlerin ilköğretimden ortaöğretime geçiş sürecinde merkezi sınav konumunda olan LGS'ye yönelik görüşlerinin belirlenmesi oldukça önemlidir. Ancak alanyazın incelendiğinde, TEOG'dan LGS'ye geçiş yaşandıktan sonra gerek öğrenci profili gerekse akademik süreçlerle ilgili fen lisesinde görev yapan öğretmen görüşleriyle ilgili çalışmaya rastlanmadığı belirlenmiştir.

Araştırmanın Amacı

Araştırmada, fen lisesinde görev yapan öğretmenlerin TEOG ve LGS sistemlerinin farklı boyutlarına yönelik görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda TEOG'dan LGS'ye geçiş yaşandıktan akademik yaklaşımlar, sınav kaygıları, öğretim süreci, ölçme-değerlendirme yaklaşımları ve TEOG ve LGS sorularına yönelik fen lisesi öğretmenlerinin görüşleri incelenmiştir.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Türkiye'de 2018 yılı itibarıyla ilköğretimden ortaöğretim geçişte uygulanan merkezi sınav sistemi gerek içerik gerekse uygulama süreci olarak değişikliğe uğramıştır. Bu değişiklik sonucu fen lisesinde öğrenim gören öğrencilerin akademik beklenti ve öğrenim süreçlerinde yaşanan farklılıkların tespiti alanyazına katkı sağlayacaktır. Bu nedenle araştırmada, nitel araştırma desenlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Durum çalışması, bir sistem içerisinde gerçekleşen durum ya da olayların detaylandırılarak açıklanmasını ifade etmektedir (Creswell, 2007). Durum çalışmalarının en büyük faydası, araştırılmak istenen konunun çok yönlü ve derinlemesine incelenmesine odaklanmasıdır (Yılmaz, Çimen, Karakaya ve Üçüncü, 2018). Araştırılmak istenen konunun derinlemesine ve çok yönlü araştırmak için bu araştırmada durum çalışması kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırma, 2018-2019 eğitim öğretim yılında Türkiye'nin İç Anadolu Bölgesinde yer alan bir fen lisesinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın katılımcıları, farklı branşlarda (fizik, kimya, biyoloji, matematik, tarih, coğrafya, edebiyat, İngilizce vb.) görev yapan 25 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %56'sı (f=14) sayısal bilimlerde, %44'ü (f=11) sözel bilimlerde görev yapmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada, öğretmen görüşlerinin belirlenmesi için yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmacılar tarafından hazırlanan görüşme formu beş farklı sorudan oluşmaktadır. Soruların oluşturulmasında alanda aktif görev yapan iki farklı öğretmen (merkezi sınavlara yönelik soru hazırlama uzman) ve iki farklı akademik alan (biyoloji eğitimi, fen eğitimi) uzmanının görüşlerinden yararlanılmıştır. Elde edilen görüşler ışığında yarı yapılandırılmış görüş formunun son hali verilmiştir. Verilerin toplanma sürecinde, yapılandırılmış görüş formu öğretmenlere yazılı olarak uygulanmıştır. Öğretmenler kendilerine verilen uygulama sürecinde konu hakkında görüşlerinin yazılı olarak verilmiştir.

Verilerin Analizi

Öğretmen adaylarının görüşlerinin belirlenmesi için hazırlanana yapılandırılmış görüşme formundaki veriler, iki farklı araştırmacı tarafından betimsel olarak analiz edilmiştir. Araştırmacılar arasında tutarlık olup olmadığını tespit etmek için Miles ve Huberman (2015) ortaya koyduğu Güvenirlik = Görüş birliği/Tüm görüşler formülü kullanılmıştır. Yapılan hesaplama sonucunda güvenirlik %90 olarak belirlenmiştir.

BULGULAR ve YORUMLAR

Araştırmada “TEOG’dan LGS’ye geçiş yaşandıktan sonra öğrencilerin akademik yaklaşımlarına yönelik fen lisesi öğretmenlerinin görüşlerini nelerdir?” sorusuna cevap aranmıştır. Elde edilen bulgular, Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Öğrencilerin sınıf için akademik yaklaşımlarına yönelik bulgular

Temalar	f	%	Örnek öğretmen görüşleri
Akademik bilgileri yükseldi	15	60,0	Ö2: Öğrencilerin konuları kavrama süreleri kısaldı. Akademik başarıları yükseldi. Ö4: Konuların kavranılması ve sorgulanması iyileşti. Ö10:LGS öğrencilerde bilimsel düşünce becerilerini geliştirdi. Bu durum öğrencilerin akademik başarılarını artırdı. Ö13: LGS daha seçici bir sınav olduğu için akademik bilgi ve soruların çözümüne ilişkin öğrenci yaklaşımları arttı. Ö18: Akademik başarı ve sınıf içi homojenlik arttı. Ö22: LGS sonrası öğrencilerin akademik donanımları arttı.
Mantık-Muhakeme yetenekleri yükseldi	10	40,0	Ö1: Öğrenciler, bilgiyi kullanan ve yorum yapabilen bir konuma geldi. Ö3: Öğrencilerin sorulara karşı muhakeme yetenekleri gelişti. Ö5: Soru soran, yorum yapan ve konuları iyi anlayan öğrenci profili oluştu. Ö8: Öğrencilerde eleştirel düşünce yapısının oluştu. Ö9: LGS ile gelen öğrencilerde yorum gücü yüksek.

Tablo 2’deki bulgular incelendiğinde, araştırmaya katılan fen lisesi öğretmenlerinin %60,0’ı (f=15) öğrencilerde akademik bilginin yükseldiğini ve %40,0’ı (f=10) öğrencilerde mantık-muhakeme yeteneklerinin geliştiğini ifade etmişlerdir.

Araştırmada “TEOG’dan LGS’ye geçiş yaşandıktan sonra öğrencilerin sınav kaygıları yönelik fen lisesi öğretmenlerinin görüşlerini nelerdir?” sorusuna cevap aranmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Öğrencilerin sınav kaygılarına yönelik bulgular

Temalar	f	%	Örnek öğretmen görüşleri
Kaygıları azaldı	20	80,0	Ö1: TEOG ile gelen öğrencilerin sınav kaygıları daha yüksek. Ö3: Sınav kaygılarında azalma gözlemlenmiştir. Ö5: LGS ile gelen öğrenciler akademik olarak çok rahatlar. Bu nedenle sınavlarda kaygıları olmuyor. Ö9: LGS ile gelenlerde sınav kaygısının daha az olduğunu gözlemledim. Ö13: Öğrencilerin bilgi düzeylerinin artışı ile kaygı düzeylerinin azaldığını düşünüyorum. Ö18: Genel anlamda LGS sonrası öğrencilerin sınav kaygıları azaldı.
Kaygıları değişmedi	4	16,0	Ö4: Öğrencilerin sınavlara yönelik kaygılarında değişim olmadığını düşünüyorum. Ö11: Sınavlar olduğu sürece öğrencilerde kaygı düzeyi aynı kalıyor. Ö12: Sınav kaygıları hep aynı.
Kaygıları arttı	1	4,0	Ö21: Öğrenciler sınavları yapamayınca özgüvenlerini kaybetti ve kaygıları arttı.

Tablo 3'teki bulgular incelendiğinde, araştırmaya katılan fen lisesi öğretmenlerinin %80,0'i (f=20) öğrencilerin sınav kaygılarının azaldığını, %16,0'sı (f=4) değişmediğini ve %4,0'ü (f=1) arttığını ifade etmişlerdir.

Araştırmada "TEOG'dan LGS'ye geçiş yaşandıktan sonra öğretim sürecine yönelik fen lisesi öğretmenlerinin görüşlerini nelerdir?" sorusuna cevap aranmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 4'de sunulmuştur.

Tablo 4. Öğretim sürecine yönelik bulgular

Temalar	Alt temalar	f	%	Örnek öğretmen görüşleri
Değişim oldu	Konu kapsamı	15	60,0	Ö3: Konuları daha detaylı ve kapsamlı işleme olanağımız oldu. Ö5: LGS öğrencileri yoruma ve kavramaya daha açık olduğu için konuları derinlemesine işleyebiliyorum. Ö6: Sınıf oluşumları homojen olduğu için yatay ve dikey ders konularında birliktelik sağlandı. Ö12: LGS sonrası daha araştırmacı bir öğrenci kitlesi olduğu için konular derinleştirildi.
	Soru niteliği	5	20,0	Ö1: Konuların anlatımında daha nitelikli sorular (problemler) çözmeye başladım. Ö2: Öğrencilere daha üst düzey sorabiliyorum. Ö8: Mantık ve muhakeme soruların merkezine geldi.
	Ders anlatımı	5	20,0	Ö4: Konuların anlatılmasında ve dersin işleyişinde göreceli rahatlama oldu. Ö9: Ders anlatımları kolaylaştı.

Tablo 4'teki bulgular incelendiğinde, araştırmaya katılan fen lisesi öğretmenlerinin %60,0'ı (f=15) konu kapsamı, %15,0'i (f=5) soru niteliği ve %15,0'i (f=5) ders anlatımı olarak öğretim sürecinde değişim olduğunu ifade etmişlerdir.

Araştırmada "TEOG'dan ve LGS'ye geçiş yaşandıktan sonra ölçme-değerlendirme yaklaşımlarına yönelik fen lisesi öğretmenlerinin görüşlerini nelerdir?" sorusuna cevap aranmıştır. Elde edilen bulgular, Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5. Ölçme-Değerlendirme yaklaşımlarına yönelik bulgular

Temalar	Alt temalar	f	%	Örnek öğretmen görüşleri
Değişim oldu	Soru tipleri	18	72,0	Ö1: Sınavlarda daha nitelikli ve özgün sorulmaya başladı. Ö2: Öğrencileri zorlayacak ve muhakeme gücünü artıracak sorulara daha fazla yer vermeye başladım. Ö9: Yorum sorularına daha ağırlık verilmeye başlandı. Ö10: Analiz ve sentez sorularına ağırlık verilmeye başlandı. Ö11: PISA benzeri sınavlarda kullanılan sorular hem ders içi hem de sınavlarda sorulmaya başlandı. Ö15: Ezber yerine yoruma dayalı sorular soruyoruz.
	Konu kapsamı	3	12,0	Ö-3: Ders anlatımları sırasında ve sınavlarda konuların derinlemesine incelenmesi için ölçme-değerlendirme kalitesi arttı. Ö7: Daha derinlemesine soru sorma fırsatım oluyor. Ö16: Öğrencilerin konuları kavrama becerileri yükseldiği için ayrıntıları da sorma şansımız oluştu.
Değişim olmadı	-	4	16,0	Ö12: Herhangi bir değişim olmadı. Ö17: Ciddi bir değişim olmadı. Ö20: Herhangi bir değişim olmadı. Ö23: Branş açısından ölçme-değerlendirme de değişim olmadı.

Tablo 5'teki bulgular incelendiğinde, araştırmaya katılan fen lisesi öğretmenlerinin %72,0'si (f=18) soru tiplerinde, %12,0'si (f=3) konu kapsamı olarak ölçme-değerlendirme açısından değişim olduğunu belirtmişlerdir. Ancak araştırmaya katılan fen lisesi öğretmenlerinin %16,0'sı (f=4) ölçme-değerlendirme açısından değişim olmadığını ifade etmişlerdir.

Araştırmada, "TEOG ve LGS sorularına yönelik fen lisesi öğretmenlerinin görüşleri nelerdir?" sorusuna cevap aranmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. TEOG ve LGS soruları arasındaki farklılıklara yönelik bulgular

Temalar	f	%	Örnek öğretmen görüşleri
Akademik bilgi	6	24,0	Ö4: LGS soruları akademik bilgiyi ölçmektedir. Ö5: LGS soruları akademik bilgi içerdiğinden öğrenciler daha disiplinli çalışmak zorundadır. Ö6: LGS, konu olarak geniş bir yelpazeye sahiptir. Öğrencilerin akademik bilgilerini ölçmektedir. Ö8: TEOG basit sorulardan oluştuğu için düşünmeyi gerektirmez. LGS ise daha akademik bir sınavdır. Ö13: LGS daha seçici ve akademik bir sınav.
Kolay-Zor	6	24,0	Ö3: TEOG soruları kolay, kısa sorulardan oluşurken LGS soruları zor ve uzun sorulardan oluşmaktadır. Ö7: TEOG, LGS'ye göre daha kolay bir sınavdır. Ö12: TEOG soruları çok kolay ve bu nedenle birçok birinci ortaya çıktı. Ö15: TEOG soru kalitesi olarak çok kolay.
Hayatla ilişkili	1	4,0	Ö2: TEOG soruları kazanım odaklıyken LGS soruları hayat problemleri içermektedir.
Mantık-Muhakeme	12	48,0	Ö9: LGS sorularında mantık muhakeme çok önemlidir. Ö10: LGS sorularında ezber dışında yorum gücü önemlidir. Ö11: TEOG soruları Bloom Taksonomisine göre bilme düzeyinde iken LGS soruları değerlendirme ve uygulama düzeyindedir. Ö16: LGS soruları analiz-sentez açısından oldukça önemli. TEOG soruları ise ezbere dayalı kalıp sorular. Ö25: LGS sorularında bilginin başka bilgilerle ilişkilendirilmesi önemlidir.

Tablo 6'daki bulgular incelendiğinde, araştırmaya katılan fen lisesi öğretmenlerinin %24,0'ü (f=6) akademik bilgi, %24,0'ü (f=6) kolay-zor, %4,0'ı (f=1) hayatla ilişkisi ve %48,0'i (f=12) mantık-muhakeme açısından TEOG ve LGS sorularında farklılık olduğu görüşleri belirlenmiştir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırmada fen lisesinde görev yapan öğretmenlerin görüşlerine göre TEOG'dan LGS'ye geçiş yaşandıktan sonra öğrencilerin sınıf içinde akademik bilgi düzeyleri ve mantık-muhakeme yeteneklerinin yükseldiği belirlenmiştir. Bu durumun oluşmasında LGS'de çıkan soru tarzlarının farklı olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Nitekim Yılmaz ve diğerleri (2019) tarafından yapılan araştırmada, mantık-muhakeme sorularının olması ve ezbere dayalı bilgi sorgulayan bir sistem olmaması nedeniyle öğrencilerin ortaöğretime geçiş sınavı olarak LGS'yi tercih ettiklerini sonucuna ulaşılmıştır. Eroğlu ve Özbek (2017) tarafından yapılan araştırmada öğretmenler, TEOG sisteminin seçici bir sınav olmadığı, bu nedenle de kaldırılmasını uygun bulduklarını ifade etmişlerdir. Bu sonuçlar araştırmanın bulgularını desteklemektedir.

Araştırmada fen lisesinde görev yapan öğretmenlerin görüşlerine göre; TEOG'dan LGS'ye geçiş yaşandıktan sonra öğrencilerin okul sınavlarındaki kaygılarının büyük oranda azaldığı belirlenmiştir. Bu durumun oluşmasında LGS sistemi ile gelen öğrencilerin akademik bilgi düzeylerinin etkili olduğu düşünülmektedir. Nitekim örnek öğretmen görüşleri bu düşüncüyü desteklemektedir. Koca ve Dadandı (2019) lise öğrencileri ile gerçekleştirdikleri araştırmada, sınav kaygısı ile akademik başarı arasında negatif bir ilişki olduğunu belirlemişlerdir. Karakaya, Avgın ve Kümperli (2017) yaptıkları araştırma sonucunda, akademik başarı düzeyi artıkça kaygının azaldığı belirlenmiştir. Bu sonuçlar araştırmanın bulgularını desteklemektedir.

Araştırmada fen lisesinde görev yapan öğretmenlerin görüşlerine göre TEOG'dan LGS'ye geçiş yaşandıktan sonra gerek öğretim süreci gerekse ölçme ve değerlendirme açısından konu kapsamı, soru tipleri ve niteliği olarak değişimlerin olduğu belirlenmiştir. Bu durumların oluşmasında LGS sistemi ile ortaöğretime gelen öğrencilerin sınav sürecinde mantık-muhakeme, analiz-sentez gibi farklı tipte sorularla seçilmiş olmalarının etkili olduğu düşünülmektedir. Alanyazın incelendiğinde, sekizinci sınıf öğrencileri LGS'nin gerek soru tarzları gerekse zorluk derecesi olarak daha seçici bir sınav olduğunu düşünmektedirler (Yılmaz ve diğerleri, 2019). Korkmaz ve Şahin (2019) yaptıkları araştırmada sonucunda, LGS sisteminin daha seçici olmasıyla ilgili öğretmenlerin olumlu görüşlerinin olduğunu belirlemişlerdir. Öğrenci velileri ise, özellikle köylerde yaşayan akademik başarısı yüksek öğrencilerin LGS sisteminde (soru tarzı ve zorluk derecesi olarak), TEOG sistemine göre ortaöğretime geçişte çok daha avantajlı hale geldiğini düşünmektedir (Demir ve Yılmaz, 2019). Ancak alanyazında araştırmanın bulgularından farklı çalışmaların da olduğu görülmektedir. Örneğin; Kuzu ve diğerleri (2019) tarafından yapılan araştırmada, soruların kapsamı, niteliği, sınavın uygulanış biçimi gibi konularda TEOG'a yönelik olumlu düşüncelerin daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Araştırma kapsamında, fen lisesinde görev yapan öğretmenlerin görüşlerine göre TEOG ve LGS sorularında farklılıkların neler olduğunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Öğretmen görüşlerine göre; akademik bilgi, kolaylık-zorluk derecesi, hayatla ilişkisi ve mantık-muhakeme açısından TEOG ve LGS sorularında farklılıkların olduğu tespit edilmiştir. Konu ile ilgili alanyazın incelendiğinde araştırmanın bulgularını destekleyen çalışmaların olduğu görülmüştür. Örneğin; Yılmaz ve diğerleri (2019) tarafından yapılan araştırmada ortaokul öğrencileri, TEOG ve LGS arasında soru tarzı ve zorluk derecesi arasında farklılıkların olduğunu ifade etmişlerdir. Özden ve diğerleri (2014) yaptıkları çalışmada, TEOG fen bilgisi bölümünde çıkan test sorularının üst düzey bilişsel becerileri ölçme konusunda yetersiz kaldığını belirlemişlerdir. Demir ve Yılmaz (2019) tarafından yapılan araştırmada öğrenci velileri, LGS'nin içerdiği soru tarzları nedeniyle akademik başarısı yüksek öğrencilerin belirlenmesi için uygun bir sınav olduğunu belirtmişlerdir. Korkmaz ve Şahin (2020) ise, LGS ile öğrencilerin homojen-heterojen dağılımının net bir şekilde yapıldığı sonucuna ulaşmışlardır. Kuzu ve diğerleri (2019) öğrenci, öğretmen ve velilerin görüşlerine TEOG ve LGS sistemlerini karşılaştırdıkları araştırmada; soru tarzı, soru dağılımları ve kapsamı açısından farklılıkların olduğunu belirlemişlerdir.

Çalışmaya katılan fen lisesi öğretmenleri 2018 ve 2019 LGS sistemi ile fen lisesini kazanan dokuzuncu sınıfların yılsonundaki akademik bilgi ve mantık-muhakeme seviyelerinin TEOG sistemiyle gelen 9., 10. ve 11. sınıf öğrencilerinden yüksek, 12. sınıf öğrencileriyle çok yakın olduğunu bildirmişlerdir. Bu ifadeden hareketle LGS sisteminin, fen liseleri ve diğer puanlı ortaöğretim kurumlarına öğrenci alımlarında uygun bir sistem olduğu şeklinde yorumlanmaktadır.

ÖNERİLER

MEB (2016) tarafından fen liselerinin, fen ve matematik alanlarında; sosyal bilimler liseleri, edebiyat ve sosyal bilimler alanlarında öğrencilerin bilim insanı olarak yetiştirilmelerine kaynaklık etmeyi amaçladığı bildirilmiştir. Sonuç olarak, LGS sistemiyle fen lisesine gelen öğrencilerin akademik, öğretim süreci ve sınav kaygıları olarak farklılıklara sahip olduğu görülmüştür. İlköğretimden ortaöğretime geçişte uygulanan LGS sisteminin farklı soru tarzlarını içermesi ve akademik derinliğe sahip olmasının, fen liselerinin kuruluş amaçlarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırma sonuçlara dikkate alındığında, öğretmenlerin belirttiği görüşlerin nicel verilerle desteklenmesi ve LGS'ye yönelik çalışmaların artırılması söylenebilir.

KAYNAKÇA

- Bilen, Ö., Hotaman, D., Aşkın, Ö. E., & Büyüklü, A. H. (2014). LYS başarılarına göre okul performanslarının eğitsel veri madenciliği teknikleriyle incelenmesi: 2011 İstanbul örneği. *Eğitim ve Bilim*, 39(172), 78-94.
- Buldur, S., & Acar, M. (2019). Ortaokul öğretmenlerinin merkezi sınavlara yönelik görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(1), 319-330.
- Creswell, J.W. (2007). *Qualitative inquiry and research design: choosing among five traditions*. Thousand Oaks, California: SAGE.
- Çelik, Z. (2011). Ortaöğretime geçiş sınav sistemleri ve politikaları. 21. yüzyılda Türkiye'nin eğitim ve bilim politikaları. 21. *Yüzyılda Türkiye'nin Eğitim ve Bilim Politikaları Sempozyumu'nda sunulmuş sözlü bildiri*. 10-11 Aralık 2011, Ankara.
- Çelik, Z., Boz, N., Arkan, Z. & Toklucu, D. K. (2017). TEOG yerleştirme sistemi: Güçlükler ve öneriler. *SETA (Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı)*, 94(1),1-75. 17.12.2019 tarihinde https://www.researchgate.net/publication/320628250_TEOG_Yerlestirme_Sistemi_Guclukler_ve_Oneriler adresinden alınmıştır.
- Demir, S.B., & Yılmaz T.A. (2019). En iyisi bu mu? Türkiye'de yeni ortaöğretime geçiş politikasının velilerin görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19 (1), 164-183.
- Eroğlu, M. ve Özbek, R. (2017). TEOG sınavının kaldırılmasına ilişkin öğretmen görüşleri: Bir sosyal medya analizi. *International Academic Research Congress*, (ss. 501-506). Antalya.
- Greene, C.C. (2011). *Third grade teachers' experiences in preparing for and interacting with the Ohio achievement assessment: A hermeneutic phenomenological study of the effects of the 2001 no child left behind act*. Unpublished Doctoral Dissertation, Kent State University.
- Günbayı, İ., Yücedağ, F., & Yücel, B.E. (2015). Fen lisesinde yaşanan sorunlara ilişkin öğretmen, öğrenci ve yönetici görüşleri: Bir durum çalışması. *Journal of Research in Education and Teaching*, 4(2), 396-412.
- Karacaoğlu, Ö.C.(2014). Eğitimi ve Eğitimde Program Geliştirmeyi Etkileyen Gelişmelere Genel Bir Bakış. *Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 91-109.
- Karakaya, F., Arık, S., Çimen, O., & Yılmaz, M. (2019). Ortaokul öğretmenlerinin Türkiye'deki merkezi sınavlara yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 352-372.
- Karakaya, F., Avcı, S. S., & Kumperli, E. (2016). Analysis of Primary School Student's Science Learning Anxiety According to Some Variables. *Journal of Education and Practice*, 7(33), 24-31.
- Karsten, S. J., Visscher, A. J., & de Jong, T. (2001). Another side to the coin: the unintended effects of the publication of school performance data in England and France. *Comparative Education*, 37(2), 231-242. <https://doi.org/10.1080/03050060120043439>
- Koca, F., & Dadandı, İ. (2019). Akademik öz-yeterlik ile akademik başarı arasındaki ilişkide sınav kaygısı ve akademik motivasyonun aracı rolü. *İlköğretim Online*, 18(1), 241-252.

- Korkmaz, C., & Şahin, M. (2019). Liselere kayıt sistemine yönelik öğretmen görüşleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(4), 9-20.
- Kösterelioğlu, İ., & Bayar, A. (2014). Türk eğitim sisteminin sorunlarına ilişkin güncel bir değerlendirme. *International Journal of Social Science*, 25(1), 177-187.
- Kuzu, Y., Kuzu, O., & Gelbal, S. (2019). TEOG ve LGS sistemlerinin öğrenci, öğretmen, veli ve öğretmen velilerin görüşleri açısından incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(1), 112- 130.
- MEB. (2016). *Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği*. 29.12.2019 tarihinde https://ogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2016_11/03111224_ooky.pdf adresinden alınmıştır.
- Miles, M.B., & Huberman, A.M. (2015). *Nitel veri analizi*. (1.baskı) (Ed. S. Altun Akbaba ve A. Ersoy). Ankara: Pegem Akademi.
- Özdemir, Ç. & Arslangiray, A, S (2017). *Eğitim Bilimine Giriş*.4. Baskı. Ankara: Pegem Akademi.
- Özden, M., Akgün, A., Çinici, A., Sezer, B., Yıldız, S., & Taş, M. M. (2014). Merkezi sistem ortak sınav fen bilimleri sorularının webb'in bilgi derinliği seviyelerine göre analizi. *Adıyaman Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 4(2), 91-108.
- Özkan, E. ve Karataş, İ. H. (2016). Ortaöğretime geçiş sisteminde yapılan değişikliklere ilişkin öğrenci görüşlerinin analizi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 214-223.
- Şenel, A. & Gençoğlu, S. (2011). Küreselleşen Dünyada Teknoloji Eğitimi. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi* 1 (12), 45-65.
- Taşkın, G., & Aksoy, G. (2018). Öğrencilerin ve öğretmenlerinin TEOG sistemi görüşleri ışığında ortaöğretime geçiş sisteminden beklentileri. *International Journal of Active Learning*, 3(1), 19-43.
- Türk, E. (2018). Fen lisesi öğrencileri üstün yetenekli mi? Üstün yeteneklilerin eğitiminde fen liselerinin önemi. *Millî Eğitim Dergisi*, 47(ÖZEL SAYI 1), 437-444.
- Yılmaz, M., Çimen, O., Karakaya, F., & Kılıçaslan, S.M. (2019). Temel eğitimden ortaöğretime geçiş (TEOG) ve liselere geçiş sınavlarının (LGS) öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi. Çakır, Ş. (Ed.), *Proceedings of the VIth International Eurasian Educational Research Congress*, (s.1739-1743). Ankara: Anı Yayıncılık
- Yılmaz, M., Üçüncü, G., Karakaya, F., & Çimen, O. (2019). Fen bilimleri öğretmenlerinin sosyal medyada yer alan sekizinci sınıf biyoloji soruları hakkındaki farkındalıkları. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38(1), 131-145.

EXTENDED ABSTRACT

Science and technology developments, globalization, rapid population growth; it caused changes in education policies of countries as well as in the fields of politics, politics and energy production. Classical education policies are no longer able to meet both national and international expectations. The training of qualified individuals who understand the needs of the country and can produce solutions to the problems encountered is the philosophy of education policies in today's world. This philosophy has brought about differentiation in education programs (Şenel & Gençoğlu, 2011), measurement-evaluation approaches (Karacaoğlu, 2014) and transitions between levels within the education system. According to Özdemir and Arslangiray (2017), as educational philosophy occurs in a country, entrance exams for schools that adopt this philosophy emerge. When education systems are analyzed, it was determined that different practices were developed in the world especially during the transition from primary to secondary education (Çelik, 2011; Demir & Yılmaz, 2019; Karsten, Visscher & De Jong, 2001; Özkan & Karataş, 2016; Uğur, 2016). Students are chosen as the most preferred method for secondary education institutions with central examination results worldwide (Çelik, Boz, Arkan & Toklucu, 2017; Demir & Yılmaz, 2019). With the central exams, students are placed in secondary education institutions and the determination of the school success levels of individuals (Buldur & Acar, 2019; Greene, 2011).

Science high schools are the primary aim of gaining scientific thinking skills and are the first places in the preference rankings of students with high academic achievements in central exams (Günbayı, Yücedağ & Yücel, 2015). For this reason, it is very important to determine the opinions of teachers working in science high schools towards LGS, which is the central examination in the transition process from primary to secondary education. However, when the literature was examined, it was determined that after the transition from TEOG to LGS, there was no study on the opinions of teachers working in science high school related to both student profile and academic processes.

In this study, Turkey where has entered the transition in middle school students to high school last two examination system which TEOG (Transition to secondary education from basic education) and LGS (Entrance Exam for High Schools) in science high schools about the system is intended to determine the tasks that teachers' opinions. The case study was conducted in the 2018-2019 academic year. The study group consisted of 25 teachers working in different branches of science high school. As data collection technique structured interview form prepared by the researchers.

As conclusion; after the transition from TEOG to LGS, it was determined that there were differences in students' academic approaches, exam anxiety, teaching process and assessment. In addition, it was found that TEOG and LGS had differences in terms of question style, difficulty level, academic knowledge level and relation to life. As a result, it has been determined that students coming to science high school with LGS system have differences in academic, teaching process and exam concerns. It is thought that the LGS system, which is applied in transition from primary to secondary education, includes different question styles and having academic depth will contribute to the establishment goals of science high schools.